

5. – 7. TRINN

PÅ INNSIDEN AV DYRENE

F A S I T

OPPGAVER

1. Organer er spesialiserte deler inni kroppen som har viktige oppgaver, for eksempel hjerte, lunger og nyrer.
2. Hjerte, lunger, nyrer, lever, magesekk, tynntarm, tykktarm, endetarm, galleblære osv
3. Fordøyelsen starter i munnen der spyttkjertler produserer spytt som blandes med maten, deretter kommer spiserøret som frakter maten ned til magesekken. I magen blir maten blandet med magesyre og nedbrytningen starter. Videre går maten gjennom tarmen. Tarmen er lang og for at alt skal få plass ligger den på kryss og tvers samla inni buken. Først går maten gjennom tynntarmen hvor næringen fra maten tas opp, og så videre til blindtarmen og tykktarmen. Hos en hest er det masse gode bakterier her som hjelper til å bryte ned fiber fra gress. Til slutt går det som dyret ikke trenger til endetarmen og kommer ut som avføring (bæsj).
4. Hjertet er den viktigste muskelen i kroppen. Det pumper blod rundt til hele kroppen ved å trekke seg sammen og på den måten skvise/dytte blodet ut i blodårene. Dette er livsviktig fordi i blodet fraktes det oksygen som vi har pustet inn, og næring som kommer fra maten vi har spist. Ved hjelp av hjertet pumpes det ut til alle delene i kroppen vår, slik at alt kan vokse og fungere som det skal. Uten hjertet får ikke kroppen fått det den trenger for å kunne leve.
5. Nyrene er som kroppens rengjøringsmaskiner. De vasker blodet vårt hele tiden. Når blodet har fraktet mat og oksygen rundt til cellene i kroppen, blir det litt 'skittent' med avfallsstoffer. Da kommer blodet inn i nyrene, som tar bort alt det kroppen ikke trenger. Når nyrene vasker blodet, lager de en væske som heter urin, altså tiss. Den samler alt "søppel" kroppen vil kvitte seg med, og sender det videre ned til blære. Når blære fylles opp må vi etter hvert på do og da "tømmer" vi kroppens søppel. Nyrene er små, men veldig flinke, de renser rundt 50 liter blod hver dag.
6. Nyrene ser ikke helt like ut hos alle typer dyr. De dyrene som bor der det er tørt og lite tilgang på vann, f.eks kamelene som bor i ørkenen, har nyrer som er supergode til å spare på vann. Urinen/tisset til kamelen er derfor superkonsentrert, det er så og si bare avfallsstoffer og så lite vann som mulig. Derfor er urinen skikkelig gul og tykk, nesten som sirup. På den måten mister kamelen nesten ingenting vann når den tisser. Dyr som alltid har tilgang på masse vann, som f.eks oter eller fisk, trenger ikke nyrer som er gode til å spare på vann. Nyrene ser derfor litt annerledes ut enn ørkendyrene og urinen er ikke konsentrert, men heller mer blank i fargen.
7. Lugene brukes til å puste med. Pattedyr, amfibier, reptiler og fugler har alle lunger på innsiden av kroppen. Når dyrene puster får de i seg en gass som heter oksygen. Kroppen bruker oksygen til å lage energi, og energi trenger jo alle dyr for å kunne bevege seg, vokse og overleve.

5. – 7. TRINN

PÅ INNSIDEN AV DYRENE

F A S I T

OPPGAVER forts.

8. Leveren er veldig stor og har det alltid travelt med å gjøre flere forskjellige viktige jobber:

- Leveren er med på å rense blodet. Den tar bort farlige stoffer og gift som kroppen ikke trenger, som for eksempel etter man har tatt medisin eller spist noe usunt.
- Når du spiser, lagrer leveren sukker som kroppen kan bruke senere når du trenger energi.
- Leveren lager galle som den sender til tarmen. Galle er en gulgrønn væske som hjelper med å bryte ned fett i maten, altså hjelper gallen med fordøyelsen av mat.
(Galleblæra er en liten pose som henger under leveren. Den lagrer gallevæsken som leveren lager)
- Leveren lager viktige stoffer til kroppen, som proteiner og andre ting som hjelper blodet til å koagulere, altså klumpe seg og på en måte stivne når man får et sår, slik at man ikke bare fortsetter å blø.

9. Slinger har en lang tynn kropp og organene ligger derfor mer etter hverandre og flere av dem er mer avlange i formen. Hjertet ligger ca 1/3 ned på kroppen fra hodet, en av lungene er stor og avlang, mens den andre er veldig liten (hos kongepyton) eller helt forsvunnet. Slangen har muskler nedover hele kroppen som den bruker til å bevege seg med, enten fra side til side eller som et trekkspill. Slinger har også maaaaange ribbein som er festet til ryggraden. En kongepyton kan ha over 300 ribbein.

10. Blekksprut har blått blod og tre hjerter! To av hjertene pumper blod fra kroppen til gjellene for å hente oksygen, og hovedhjertet pumper blod med oksygen fra gjellene og ut til resten av kroppen. Proteinene som bærer oksygen i vårt blod (hemoglobin) gjør blodet rødt, mens blekkspruter har et annet protein (hemocyanin) som bærer på oksygen, og det gjør at fargen på blodet deres er blått.

5. – 7. TRINN

PÅ INNSIDEN AV DYRENE

F A S I T

FINISH THE TABLE

ENGLISH	NORSK
ORGANS	ORGANER
HEART	HJERTE
LUNGS	LUNGER
LIVER	LEVER
KIDNEY	NYRE
INTESTINE	TARM
SMALL INTESTINE	TYNNTARMEN
OXYGEN	OKSYGEN
BLOOD	BLOD
CAMEL	KAMEL
SNAKE	SLANGE
OCTOPUS	BLEKKSPRUT
SEAHORSE	SJØHEST
REINDEER	REINSDYR
TURTLE	SKILPADDE (VANN-/HAVSKILPADDE)

5. – 7. TRINN

PÅ INNSIDEN AV DYRENE

F A S I T

ENGELSK

Sett strek mellom bildet og det engelske navnet.

1) GOAT

2) HORSE

3) SNAKE

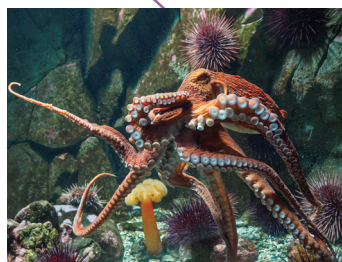
4) CAMEL

5) SEAHORSE

6) OCTOPUS

7) LION

GÅTER

- 1) KAMEL
- 2) SLANGE (KONGEPYTON)
- 3) BLÅHVAL

BOOKSTAVROT

1) NYRE	6) MAGESEKK
2) LUNGE	7) OKSYGEN
3) HJERTE	8) BLEKKSPRUT
4) LEVER	9) SLANGE
5) TARM	10) KAMEL

5. – 7. TRINN

PÅ INNSIDEN AV DYRENE

F A S I T

MATTEOPPGAVE

Løs regnestykkene og sett riktig bokstav under riktig tall for å finne løsningsordene under.

$6 \times 7 = 42$	R	$32 \times 0 = 0$	Y
$9 \times 9 = 81$	J	$83 - 13 + 24 = 94$	G
$40 : 8 = 5$	E	$6 \times 3 = 18$	M
$7 \times 7 = 49$	H	$7 \times 8 = 56$	L
$5 \times 4 = 20$	T	$66 : 11 = 6$	N
$34 \times 10 = 340$	U	$25 \times 8 = 200$	O
$48 : 6 = 8$	A		

Løsning:

49	81	5	42	20	5
H	J	E	R	T	E

18	8	94	5	200		20	8	42	18
M	A	G	E	O	G	T	A	R	M

56	340	6	94	5	42
L	U	N	G	E	R

6	0	42	5	42
N	Y	R	E	R